

vitéz Domokos Sándor csendőr főhadnagy

1921. július 14-én született Szabadkán. Édesapja Domokos Sándor, jogász doktor, Szabadka városában rendőrtiszt volt. Édesanyja keresztesi Deák Olga. A család Magyarországra menekült s Orosházán telepedett le. Iskoláit itt kezdte, majd édesapja áthelyzése miatt Kiskunhalason folytatta. A sátoraljaújhelyi Piarista Gimnáziumban érettségizett 1939-ben s még azévben felvették a Bólyai (katonai) Akadémiára a csendőr századhoz. Innen a Ludovika Akadémiára került, s 1942. júniusában avatták hadnaggyá. Művésztehetsége már fiatal korában megmutatkozott, s Lehel domborművéért felvették a Zrínyi Miklós Katona-művészek Társaságába.

A háborús körülmények miatt a szokástól eltérően azonnal kivezényelték csapattiszti szolgálatra Szegedre, a 9. gyalogezredhez. 1943. őszén kezdte a csendőrtiszti tanfolyamot, melynek végén, 1944 nyarán csendőr hadnaggyá avatták s a románok átállása miatt a déli határok hirtelen megnövekedett védelmi igénye miatt azonnal táborig csendőri szolgálatra osztották be a zombori iskola-századhoz, Arad térségében. Aradtól Budapestig a magyar arcvonalban harcolt, kezdetben mint szakaszparancsnok, s később – főhadnagyi kinevezése után – mint századparancsnok. A budai gyűrűben 1945. február 13-án esett hadifogsába.

Hat évig volt orosz fogságban (Uszmány, Kaukázus, Voronyezs), ahol fogolytársaktól megtanulta a fafaragás, forma-készítés és szoboröntés titkait. Ugyancsak itt ismerte meg igazán, hogy milyenek is voltak a csendőrök, akiknek a többiektől eltérő emberi viselkedése olyan mély benyomást tett rá, hogy egész életén át büszke volt arra, hogy ő is csendőr lehetett, olyannyira, hogy kitüntetésnek tekintette az ebből adódó rázúdított szenvedést (midig sajnálta, hogy a harctéri bevetése miatt ő “igazi” csendőrként nem szolgálhatott).

A hadifogságból 1951. decemberében került haza, azonnal az ÁVH fogságába. Két hónapi vallatás után, mivel a budapesti gyűrűben embereket mentett meg, szabadon engedték, de júniusban mégis kitelepítették Mezőberénybe. Eleinte az állami gazdaságban, majd kőművesként dolgozott, s részt vett több műemlék helyreállításában is.

1944. december 9-én Budapesten kötött házasságot az erdélyi származású Pataki Erzsébettel (Mimi). Leányuk, Marietta, Orosházán született 1952. augusztus 15-én. Az állandó üldözések elől az 1956-os forradalom bukásával nyugatra menekült. A kanadai Winnipegben telepedett le. Rajztehetsége révén bekerült az egyetem (University of Manitoba) fogorvosi karának tansegédeszköz-készítő csoportjába, aminek később vezetője lett. Eközben elsajátította a fotográfia és cinematika szakmát is. Nevéhez fűződik egy speciális fogorvosi fényképezőgép feltalálása. Fogászati kutatási cikkeket, valamint tankönyveket illusztrált és fogászati fotográfiáról előadásokat tartott. A chilei magasfennsík bennszülött indiánjainak fiesztájáról készült kisfilmje két díjat is nyert; fehér-fekete „Önarckép” c. fényképe pedig egy magyar pályázaton kapott első díjat.

Sok domborműve, szobra (fában, márványban, bronzban) templomokban, múzeumokban, köztereken került elhelyezésre. Az 56-os magyar szabadságharc emlékére készített bronz szobra a winnipégi Magyar Házat díszíti.

A „Szt. György” c. fafaragásos domborművével.

Nevet szerzett írásaival is. Több regénye, színműve, novellagyűjteménye és tanulmánya jelent meg. *A szabadság ára* c. életrajzi regénye irodalmi díjat nyert. Kanadai angol és magyar újságok gyakran közölték elbeszéléseit, verseit; s a rendszerváltás után az otthoniak is (pl. az *Új Idők* folyóirat és a *Pesti Hírlap* 1991. karácsonyi száma). A *Tisztítóúz* c. regényét az 1956-os forradalomról szóló egyik leghitelesebbnek könyvnek tekintik. Az Árpád Akadémia (Cleveland, Ohio, USA) irodalmi osztálya 1966-ban aranyéremmel tüntette ki.

A Magyar közéletben igen aktív részt vállalt. Tagja, s több alkalommal vezetője volt a helyi Magyarok Szövetségének, a Winnipegi Magyar Irodalmi Körnek és a Széchenyi Társaságnak. Emberséges, becsületes, szorgalmas és hazaszerető lelkületével mindenhol növelte a magyarság iránti megbecsülést.

A csendőrség végig szívügye maradt. Sok cikkben foglalkozott a csendőrség sorsával, együtt működött a magyarországi történészekkel a csendőrség rehabilitációjának előmozdításán és az MKCsBK *Bajtársi leveleinek* éveken át szerkesztője volt. Angol nyelvű önéletrajza Kanadában kiadásra került. Magyar nyelvű önéletrajzát elküldte az MKCsBK honlapja részére azzal a kikötéssel, hogy családja védelmében azt csak halála után helyezhetjük a honlapra. Ez a kívánsága is tanúskodik arról a mérhetetlen szenvedésről, amellyel a kommunista uralom a csendőröket egész életükre súlytotta. Önéletrajzát *Emlékeim* címmel a honlap Könyvtárának Bibliográfiáján keresztül az életrajzok között olvashatja, a csendőrséggel kapcsolatos esszéinek egy részét pedig a Könyvtár magyar nyelvű Írásai között.

2011. július 22-én tért vissza Teremtőjéhez.

Csendőrfej szobor és dombormű, melyeket az általa oly nagyra becsült és szeretett m. kir. csendőrség tiszteletére készített 1981-ben.

(A mű a Csendőr Múzeum tulajdona volt, de a múzeum anyagának hazaszállításakor a Hadtörténeti Intézet és Múzeum ezt hátrahagyta. Később Jordán Emőke és Hertelendy József saját erőből vitték haza a fejszobrot és adták át a Tarnamérán megnyílt rendvédelmi múzeumnak, amely azóta rendőr múzeummá alakult át. A szobor jelen sorsa ismeretlen. Ez is reflektálja Magyarország közömbösségét a csendőrséget orvul ért igazságtalan üldözést illetően.)